

Байтұрсынов А.

Оқу құралы.

Усул сотие жолымен тәртіп етілген **Қазақша Алифба.**

Бірінші жылдық кітап. Екінші басылуы.

Ташкент: Түркістан мемлекеттік баспасы, 1922.

96 бет. - Таралымы 40 000 экз.

Исход

А. Байтурганов

ае байтурганов

Уку Куралы

Ауқуу Қоралы

اصول صوتيه جولى مین ترتیب ایتلگهن

قازاقچا الفبا

берنجі جلدік کتاب
۴-نجі басылуوی

КИРГИЗСКИЙ БУКВАР
УКУ-КУРАЛЬ

372.4

اه بايتورسونف.

522. 3

اوقوو قورالى

اصول صوتيه جولى مين ترتيب ايتلگهن

قازاقچا الفبا

برنجى جلدق كتاب

۴ نچى باسيلووى .

بالالارا بول جول باسى دانالققا .
كيگدهر ، ءتوسب ، بايقاب قارالقق دا !
بول جول مين بارا جاتقان اوزگدهى كوب ،

سولاردى . كوره تورا قالالققا ؛
دنانق اوچبەس جارق ، كيتبەس بايلق ،
جورگدهر ازدهب تاوب آلانق دا !

ناشرى : ا . ب

تورکستان جمهوريتى نك دولت نه شريياتى

Туркестан. Госиздательство № 828 тираж 40.000

سا

آ-ر-ز

آ	آ	آ	آ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
آر	آزا	آرا	آراز

آر، آراز، آز، آزا، آزار، آزاره

بول ءاوج حرفدى بالالارغا اوسره توو ءاوجن آولى هر برن بولهك بولهك
 بر-مير جابراق قاغازغا اولكهن ايتوب جازوو. سونان سوگ «آ» دان باستاب هر
 برن بالالارغا بولهك بولهك كورسه توو. بالالار هر برن جاگلمايتم بولب بلگهن
 سوگ العباغا قاراتب اوقيتوو. بورمىن جازاتم اولكهن تاقناي بولسا، هر برن بولهك
 بولهك تاقنايما حازب كورسه شهده بولادى .

(۰) ل

آ	آ	آلار	آر	زار
ل	لا	آرا	آرلا	زارلا
آل	آلا	آرال	آرلار	زارلار

آل، آلا، آلار، آر، آرا، آرال، آولا،

آرلار، آز، آزا، آزار، زار، زارلا، زارلار.

(۰ بول جبرده آيترو كيره ك: كيمي حرفدار كيله سي حرفدار مين جالفاسادي
 كيمي حرفدار جالفاسايدي. «آ»، «ر»، «ز»، جالفاسايتم حرفدار. «ل» جالفاساتن
 حرف. بوخان حرف جالفاردا قويريغن كيب قسقارتامز. مونان باسقا كيمي جالفاساتن
 حرفدار توراسندا اوسيني آيتارغا.

ت

تات	تار	ات
تاتار	تارا	آتا
سات	تارال	اتار
ساتار	تاس	تاز
آرتار	تاسا	تازا
تارتار	تاسار	تاوار

تال، تالا، تالار، تالاس، تاس، تاسا، تاسالا،
 آرت، تارت، سارت، آست، آستاء، آستار، تاستاء،
 تاستاره، تازار، تازارصا.

آت . سات . تال . تارت . آس . آسات .

آت آلا . تاس . تازا . آرال . تار .
 تانار آت . سانار . سارت . آلار .

(۰)

و

اول	سور	اور
اولار	سورا	اورا
اورلار	سورار	اورال
تور	زور	اوت
تورلا	زورلا	اوتلا
تورلار	زورلار	اوتار

اور، اورتا، تور، تورتا، اوت، اوتاس،
 تول، تولاس، اور، اورلاس، اوسال،
 اوراز، اورار، اوراس، سولار، تولار، توزار،
 آت اوزار، تور، توزار، اورتا تولار، اولار
 آرتار، اول تارتار، اوراز اوسال، اورال اورار،

(۰) «و» سوز باسندا كينسه آلدينا تاياق قوييلادي. بول تاياق اوقلمايدى؛ سوبه و بولنو و اوچن قوييلادي ديمهك كيرهك،

ن

سو نا	نان	اون
سو نار	نار	تون
اونان	نانار	زون
اوننان	سان	آنا
تونار	سانا	تانا
توننان	سانار	سانا

آسان، آران، ناس، نار، آرنه، اورنه، اورا،
 آتان، اوتان، آرلان، آرزان، تارلان، زارلان،
 زورلان، سازان، تانا، تانان، تازلان.
 نان آز، نار زور، آتان آرزان، اون
 تانا، آت آزار، تون توزار، آسان آتار.
 آتانشان نار زور، آسانشان اوسان اوزار.

ق

قول	ساق	آق
قوللا	ساقا	اوقى
قولتا	ساقال	اوقا
قالا	قات	تاق
قالتا	قاتال	تاقا
قالقان	قاتار	تاقال

قان قازا، قازان، قاناق، قوس، قوسا، قوساق، قانال، قانال، قاتار،
 قارلس، قارتا، قاسقا، قاسقا، آسقان، تاسقان، توقتا، توقتا، سوق، سوقتا،
 تاقتا، تاراق، تالاق، قالاق.

تار آق، قارت ساق، قازان قارا، قازاق توق، قوس آلاسا، قوناق
 قونلار، آق قارا آلالاس، قازاق تانار قارالاس.

ب

بار	ساب	اوب
آلبار	سابا	اوبا
آزبار	سابان	اوبال
قان	بور	بال
قانا	بورا	بالا
قانباس	بوران	بالالار

قاب، قابار، قابان، آریا، بالئا، بانا، بوتاء، بولات، بوران، باس، بازار،
 قازار، باسقاء، بوسقا، باتقان، باققان، تابقان، آتقان، آققان، ساتقان، قاققان،
 آت آلبار، نار بوتاء، بولات بالئا، نان قانئا، قار بورار، بوران بولار،
 بوقان باقان آلار قوقال سابان سالار.

(۰)
و

سور	قور قوو	آروو
سوزوا	قوتاروو	آزوو
سوران	تاراتوو	آلوو
قول	اور	تابوو
قولا	اول	تانوو
قولان	اون	تاسوو

تور، توراء، توراق، تور، قرداق، قولاق
اولتان، قولات، اوزاق، توزاق، قونان، سولوو،
توروو، اوروو، اولوو، بوروو
آت آروو، تون، توزوو، فازان، آسوو، آس
سالور، آت، قولا، باقان، قولار، قومان، آقتار-
آستا، آردان، قار، بوواسا، بوقاق، بولار.

(۰) «و» تووواسسا، آیتقانلی موندادا آیتارغا کبرک معنی «و» آلدنلما تالیای
سویهوارچن فویملادی دییب.

ج

تاج	جول	جان
جات	جولا	جانا
جاتاق	جولاق	جانار
آلجوو	جول	جار
اولجا	جولقوو	آجار
بولجا	جولقار	قاجار

جاز، جالا، جازوو، جوت، جورت، جورت، جلس،
 جلسا، جاساق، جول، جوتا، جوبا، جوسبلر، جلباق،
 جاتاق، جارباق، جالتاق، جوتار، جولقار.
 اوت جانار. آت جاتار. قار جوق. قانبار
 قاروو. جانتان جاتاق. جاتاق آتاق. جورت
 جاشان جانباق اوت.

چ

آچوو	آلاچ	آچ
اوجوو	آلاچا	آچا
چاچوو	آراچا	آچار
چورتان	قاچ	چال
چولاق	قاچوو	چالا
چوچاق	قاچان	چالاچ

چاق، چاق، چوق، چوق، چلما، چلما، چولاق، چولاق، چولاق، چالا، چالا،
 آچا، باقما، آچا، چوقما، تولاج، قوچما، چوقما، اوچاق،
 چلچاق، قوچاق.

آچوو باس. چاچوو چاچ. چولاق چاچ. چولاق آلاچا. چال
 چارچار. چلبان آت. قاراچانا. اون تولاج آرقان. اون قوچاق
 آچا. بول آق چاباق، اول چورتان.

(۴)

ی

آق	آلتی	آری
آس	آلتن	آرق
ارس	سالقی	آزی
قن	سالقن	آزق
قنا	جرت	قانی
قنی	جرتق	قانتق

بالچی، بالچق، تابی، تابن، جل، جلی، قول، قولی، جلقی، بالی، بالق، قزی، قزق، جاقسی، باقسی.
 اول بالچی، آسق آلچی، جلقی آرق. اوت جلق بالچی بال آچار بالچی بالق آلا. قانتق قایق آوجر. قس جاقسی، آسئق آرزان.

(۴) «ی» سوزدک باسقی یووندا جازلمایدی. اونک سورده یونانی غا، حازیلادی نایاق «ی» حازلماوا اونک بارلیغین کورسه نه دی دید. بالالارغا نوسند برورو

مخبر

م

آلما	ماس	تام
آلباس	ماسا	تامما
آلماق	ماساق	تاماق
مق	مول	چام
موز	مولی	چاما
مورت	مولق	چامالی

مال، مالی، مالچی، تامر، تامز، قوم، تومان،
 قوماق، مارقا، مالتا، ماقتا، ماقبال، مارال، جومساق،
 مس، مستی، مسقل، مسق، قاس، تانس.
 مال آمان، مامن، چامان، تامچی، تamar، مالتا
 آچی، آلتن سالماقتی، مامق، جومساق، سوماق
 قافتی، بالق، قارماق، قابار.

غ-غ

آلغر	چاغم	آفا
چالغر	ساغم	آغار
جالغر	ساغاق	آجاج
آلغان	آغن	تاغا
قالغان	آرغن	تاغار
جالغان	تارغل	تاغان

ارغوو، قارغوو، قالفوو، آلفوت، سالخوت، قارغت،
 تاغان، تارفاق، قارغا، چاغاللا، قزغچ، قاراغوس،
 تاغی، تاماغی، جاباغی، توغر، نغر، ناغر، توغر.
 آت تاغالات! جورغا جورغالات! اوغان قاراما!
 ماغان قارا! اوغان اون جاس، بوغان توغر.
 اول اولاق، بول جازغچ.

د

آلدی	دوغا	آدا
قالدی	دوغار	آدام
باردی	دوغالا	آدال
بالداق	جلدا	آداس
بالدر	جلدر	آدم
ساندق	جلدام	آدر

داق، دالا، دارا، دانا، داس، دس، ادس
 قدام، قداق، اوداق، قارنداس، قارنداج،
 قودا، قوداچا، قورداس، قونداق، قومنداق
 آدر آدام، دابل جول، جلام جازور اولار
 آداس بولار قورداس مالدی مالچی باغادی
 بالا قارماق سالدی؛ آلتی بالق آلدی

پ

پول	آریا	آپ
پود	پارا	آپا
تارپوو	تاپال	آپان
آقپان	دوپ	اوپ
قاقپان	توپ	اوپا
بالاپان	توپر	اوپالا

آاپ، دالاپ، چالاپ، قاپ، قاپچق، چاب، چاپان،
چاپراچ، چاپراق، سوپاق، سوقپاق، سورپا، آسپان،
جالپاق، قاپاق، آپاق، توباس، تورپاق، اورپاق،
آققوو آپاق، چاپان، چاپچاق، آسپان آچق، قورا، بانپاق،
جاس، چاپراق، قارا، تورپاق، آسپان زور، قاپاچ،
آلاسا، آریا، آستق، سورپا، تاماق.

شى

چاش	اوش	آش
چاشى	اوشى	آشى
چاشداق	اوشدى	آشقا
موش	سوش	تاش
موشدى	سوشى	تاشى
موشداس	سوشغى	تاشدا

اڭ، چىك، مك، چاڭا، چاڭار، اوڭغاق، توڭغاق،
چىك، چىكى، چىكدا، نىك، تىكى، تىكدا، قاڭباق،
چاڭغاق، فوڭ، قوڭر، قوڭر، دوڭر، چاڭراق،
قاسقراڭ. دالا چاڭ. بالا توڭدى. مانا اوڭدى
آت ماڭغا. آسق اوڭغا. چاپان چاڭا. اونڭ آتو
اوڭغار. مونڭ آتى مەڭجاسار.

ی

آیو	اوی	آی
بايوو	اویلا	آیا
نايوو	اویلان	آیاز
فی	بوی	تای
قبین	بویا	تایا
قیسق	بویاق	تایار

بلی، مای، چلی، جامی، بانقا، چایا، آیقای، قایقی،
 دیان، اویقا، اوبنار، جی، جینا، جیین، جیمائی، قیماق،
 ایسی، قایچی، آیتروو، آیقان، آیمان، تایلان، تاغاق.
 آی جارق. آیاز مفتی. چای مویق، قایچی
 دمال، توغانی، تولغان، جلقی، سامی، مالغا، سایا، بولادی
 دما، جیلی، تلسی، بولماس. آبو، آچاچ، سایلایدی.

و (*)

و

سوور	آوغان	آو
سووق	جاوفغان	آور
جووقی	آیاو	باو
اووق	تایاو	باور
اوز	بوواز	جاو
اوس	اوواق	جاون

آو سال. بالقی آولا. قوی ساو. قار جاوار. قولگ جوو
 آق جاولق. توگر ساولق.
 آساو تایی. جووان قارغای. آسقار تلو. جاون جاوب
 تور. تلودان بولاق آغادی. ساولق ساون بولادی.
 قالدون تابسا قارجانار

(* داوستی دبستاردک سوگنلا «و» جارتی داوستی بولادی. مثالا: ساولا
 دیگن سوزده اوچ بوون ایسهس، ایکی بورن.

(۵)
و

بوز	تون	اور
ءبوز	ءتون	ءاور
توز	جون	اون
ءتوز	ءجون	ءاون
تور	سوز	اوڭ
ءنور	ءسوز	ءاوڭ

توس - ءتوس: قول - ءقول؛ بول - ءبول؛ قامس اور -
قامچى ءاور. تاير اور. ءاور سوات. اون آسق. ءاوسب -
ءاون. اوڭ آياق. جاقسى ءاوڭ قوبا جون. بارار ءجون.
قولڭ سوز. راس ءسوز. بوز آت. آق ءبوز. قالڭ توز.
چغنا ءتوز. تور آو. ءتور اورن.

(*) بول جڭجكەلك سىلگىسى «دابه كىچى»؛ سوز آلدندا «دابه كىچى» تودسا
اول سوزدڭ حردەرى جڭجكە آيتىلادى دىب بالالارغا توستى. دەرگە كىرەك

و

ءجوروو	ءتور	ءاور
ءجوزوو	ءتور	ءاور
ءاوسوو	ءتوس	ءاون
ءاونوو	ءتوس	ءاون
ءسوت	ءبور	ءتوز
ءسورت	ءبور	ءتوز

ءبوروو - ءبوروو؛ ءتوروو - ءتوروو؛ اوروو - ءاوروو؛
 دوپدى اور. اوتدى ءاور. اق اون. آچق
 ءاون. توز باسقا، ءتوز باسقا. قارا كغى ءتون. تال
 ءتوس. اونامسز ءتور. ءتورت ءتوب آغاچ.
 مالچى مال باغب ءجور. اون - اون ءجوز بولادى.
 ملغان ءجوروو اوڭاي ءجوزوو قىيىن

ی

تورلی	ءجون	توری
ءبورلی	ءجونلی	ءتوری
ءجوندا	ءسوت	بوزی
سوتلی	ءسوتلی	ءبوزلی
ءتوستلی	ءتور	جونلی
ءتورپلی	ءتورلی	ءجونلی

ءان. ءالی. ءاس. ءاسی. ءتس. ءتسی.
 . آنك توری. ءاوبدك توری. آندك بوزی. ماقانك
 ءبوزی. جون سولود. ءجون ءتوزوو.
 ءجون قیبات. ءسوت آزلن. بویاد ءتورلی بولادی
 ءتورپلی ءبورلی بولادی. ءان قایاز اول. آغاء بول ءالی
 بولادی. توغانك ءتلی بولادی

۱۰

سَان	تَان	آن
سانم	تانم	آنم
سانگ	تانگ	انگ
سائی	تائی	آل
سانیمز	تانیمز	آلم
سانیکز	تانیکز	آلگ

عدان، عدالم، عمان، عدان، عدانم، عداسم،
 عدانگ، عدانک، عدامک، عدانک، عداس، عداسم،
 عداری، عدارم، عداریک، عداریسی، عدانس،
 عداریسی، عداریسی، عداریسی، عداریسی،
 عداندی، عداندی، عداندی، عداندی، عداندی،
 عداندی، عداندی، عداندی، عداندی، عداندی،

(۵)

پ-ه-ه

مینه	ایلهڭ	ایل
سینه	ایرته	ایر
تیرهڭ	ایزبه	ایز
جیرده	زیرله	زیر
آوه	بیرمه	بیر
آوره	جیمه	جیم

مین، مینه، مینچه، اوره، توره، ایس، ایسه، چیچ، چیچه، چیچهن،
 دیم، دیمه، بیت، بیس، ایب، تیب، توبه، بوتن، تومن، تین، جیر،
 میس، میسه، میچهل، ایسه، ایسن، سیمه ر.
 دیم آل. آنگا جیم آل. جیرده قارجوقا. تیرهزه تیرلهب تور.
 "اوج جیتی جیرما" بر. آلتی بیس اوتز. "تورت جیرده تورته-و-
 نیچه و برلادی؟

(*) بول باس برونناخانا کبله دی.

ك

كيرهك	كيل	ايك
كيزهك	كير	ايكى
تيرهك	كينز	يك
بيكهر	كيك	يىكن
توكه	كيت	تيك
كوركه	كيم	تيكه

ابلهك، ايسهك، تيزهك، كورك، كولك، كارى.
 ايكى تيكه. جيتى ايچكى. چيلهك ادس. تيرهك
 آغاچ. ايسهك كولك. چيچهك آوروو.
 كون چقلى. تومان سىرلىدى. آكەم كىتكە كىتدى؛
 كىچىكە كىلەر. سىركە سىكىرەدى. كىلنچەك تيزهك
 نىرەدى. كىيك اورغىيدى. تىكە قارغىيدى. كىمە
 جوزەدى. كويكەنتاى اوچادى. كىسەرتكە جورغالايدى.

گ

ايگه	جلك	كوك
ايگهر	جگى	كوگى
ايگن	تك	توك
جيجهر	تگى	توگى
جيجن	ايك	تيك
جيجوو	ايگوو	تيگى

كوب جورگه ن بلمهس، كوب كورگه ن بلهر. ءتوبى
 بوگه توتبهيدى. ايكسهك ايگن، اچهرسن تيگن، بولنگه ن
 ايلده ن بولدرگى آلهما. حورگه ن آياقفا جورگه م اليه دى.
 عبر كورگه ن ءبلس، ايجى كورگه ن تاشن. كوردم
 ديگه ن كوب ءسوز، كورمه دم ديگه ن عبر ءسوز
 توسه گيگه قاراب آياغكدى كوسل.

قازاق تلىندەگى دېسداردۇڭ تاڭباسى:

آ ب پ ت ج چ د ر ز س ع
ق ك گ ل م ن و وى
ي ه ا ء

داوستى دېسداردۇڭ تاڭبالارى: آ و وى ي ه
دلوسىز دېسداردۇڭ تاڭبالارى: ب پ ت ج
چ د ر ز س غ ق ك گ ش ل م ن
دېسىز تاڭبالار: ا ء «جكچكەكك «پايە كچىسى» «آلالدى»
غ، ق - القىي جوان آيتىلدى.

ك، گ، ي، ه، ء، القىي جكچكە آيتىلدى.

باشقالارى جومساق بىلگى تورماسا جوان آيتىب، جومساق
بىلگى تورغاندا جكچكە آيتىلدى.

تۇۇسقان - تۇۇغان، الكتەس.

آنا،	بابا،	آكە،	آنا،	آجە،	چىچە،
آغا،	انى،	آپا،	قارنداس،	جىگگە،	كېلن،
تايىن،	آنا،	تايىن	اينە،	تايىن	انى،
تايىن،	بىكە،	بالدىز،	جىزدە،	كويەو،	باجا.

کیچمدهر

چاپان، اپک، تون، چیکپن، بیچپنت، تماق، جالبافای،
 قولاقچن، بورك، تاقیا، جاولق، اورامال، بوکه بای، قامزول،
 چالبار، کویلهك، استان، ایتک، ماس، کیبس، بابیاق،
 چولغاو.

اوین - اوینچقدار

جالاق، سوقر تیکه، جاسرناق، بالنام - تاب، مالیکه
 - توتای، تاباق، آتباقل، قاقباقل، دوپ، آسق، توپای،
 لیک، جاق، آغزباق، جیلماق، آق - سویهك، زرلداوق،
 چاتراچ، اورنیکه، قوورچاق،

تاماقدار - سووسندار

نان، ایت، تازی، سوک، قویباق، بورتیه، قورت،
 قورت، ارچک، جینت ملتا، باورساق، جالباق، نان،
 قوورداق، سورپا، کوچه، قاتق، آبران، سوت، قمز،
 ساومال، چای، قانت، چالاب، تومرتقا.

دینه موجہ لہری .

باس، موبن، کبودہ، قول آباق، کوز، قولاق، مورن،
 آوز، ماگدای، ایہک، تل، تس، کوکرہک، اوکبہ، باور،
 جورہک، قولفا، قادن، اچہک، اول - تابار، بریہن، سان،
 جانباس، سیراق، باقای، ایبن، قار، بلہک، ساوساق، بارماق.

قولاق ایکہو، آوز برہ
 اول نہ اوچن بولای؟
 کوب نکداب، آز سویلہوگہ
 جاراقانی اول سولای.

•••

آوز برہو، کوز ایکہو،
 اول نہ اوچن بولای؟
 کوب کورب، آز آتروغا
 جاراقانی اول سولای.

•••

آوز برہو، قول ایکہو،
 اول نہ اوچن بولای!
 کوب جومسچی، آز جیوچی
 جاراقانی اول سولای.

ءاوى سايماندارى.

چاڭگاق، اووق، كيره گه، ايسك، بوساخا، تابانچ،
 ساڭدايچا، سقرلاوق، تابالايوق، توندك، اوزك، دوده گه،
 توورلوق، ارگه، باقان، باس-توره تاڭغىچ، جيل-باو، توندك
 باو، بيلده و.

ادس - آياق

قاران، تيگه نه، چارا، تاباق، آياق، توستاخان، كيسه،
 پىنى - آياق، قاس - تاباق، قومان، چاينهك، چيلهك، كوبى،
 استاو، سابى - آيان، عچومج، ادجاو، باقيراج، قاسق، سبابا،
 نورسقى، ميس، سوپره تبه، كونهك، قاوذا، قاب، آياق - قاب،
 باسلىق، دوربا، تالس، قورجن، اوقچىنتاي.

مالدار آتى.

تويهلەر: بوورا، آتان، لوك، نار قوسپاق، انگن، تونانچا،
 بووچن، تايلاق، بوتان.
 جايقلار: آيغر، آن، بيه، بيسى، دونه ن، تونان،

تای، قولن، بایتال، دونه جن-بایتال، قونا جن-بایتال، ساورك قولق، بیده و.
 سیرلار: بوقا، اوگز، قونان-اوگز، دونه ن-اوگز، دونه جن-سیر
 قونا جن-سیر، قاچار، تاینچا، بزاو، تورپاق، باسپاق.
 قویلار: قوچقار، آزابان، ساولق، توساق، اسهك، بویداق، توقتی،
 مارقا، قوزی.

ایچکیله ر: تیکه، سیرکه، سیرکه چ، تووچا، چبیج، اولاق.
 آدام سویله ییدی. تویه بوزدایدی. جلقی کسنه ییدی. سیرمو گره ییدی
 قوی مین ایچکی ما گراییدی. آیت اورهدی. مسق میا اولاییدی.

مالدان باسقا ءتورت آیاقتیلار

آیت، مسق، تچقان، کوزهن، تین، قارساق، بورسوق، قوس-
 آباق، آیوو، جولبارس، آرستان، کییک، مارال، بوغی، قولان،
 قولجا، بوکن.

قوسلار

بورکت، توغین، سوگقار، قارچیغا، قرغی، ایتلگی، الاجن،
 تورمتای، جالالتای، کویکه تئای، بوکته رگی، کیزقویرق، قولادن،
 قارغا، تاغان، ساوسقان، آقوو، قاز، دوواداق، تونا، اویرهك، كوك،
 قوتان، قرضاول، قاسقالاق، بیزگه لدهك، عجل، بوده نه، بولدیرق، تورضای،
 اوکی، جاپالاق، باغز، کوهك، کوگرچن، قارلیغاچ، تارضاق، قرغچ،
 اوباق، ءبرقازان، چالغالا، بالچقی، جلقیچی.

باقا-چايان.

جلان، كيسهوتكى، كول باقا، قور-باقا، تاس-باقا.

قورت-قومرستقا.

قوگوز، بويى، چايان، كوبه لك، ماسا، چين، چركه ي، سونا، بوگه لك، اورمه كچى، چيگرتكه، قورت، قومرستقا، آرا، اينه لك.

جىر توگىنك آتداری.

آغاچدار: قاراغاي، قايك، ايهن، تيره لك، قارا آغاچ، جيله، تال، جىغل
 مويل، توبلى، آرچا، ارغاي، سيكسهول، اوچقات، آيت-مورن، قاراغان،
 عجب-چوله گدەر: قاس، قوغا، قوراي، آلابوتا، قارا-سورا،
 قانباق، چاغز، چلك، جو كچقا، بيدايق، كوده، سيلاه، تارلاو، بينه گه،
 قارا-اوله گ، ساسر، كو كبهك، جوسان، كييك-اونى، قوزدق، جووا،
 بولدىق، قرق-بوون، قنا، قاز-اوتى، قاز-قوغا، ماي-اوله گ، آجرق، ميا،
 ايسهك-ميا.

جىر جوزىنك آتداری.

تاو، آدر، قر، جرن، جوتا، دوگ، توبه، تومپه، چوقر، قاباق، جاره،
 اوى، جازق، دالا، ساي، جراه، جلفا، چىك، تومار، جارق، تىگز، كول، سور،

اوزەن، اوزەك قوپا، چو كۆمۈر، قارا-سوو، بولاق.

سان

ئىككى، ئۈچ، تۆرت، بىس، ئالتى، جىتتى، سىگىز، توغۇز، اون،
جىيرما، اوتۇز، قىرغاق، ايلو، كەس، جىتتەس، سىكسەن، توقسان، جۈز، مىڭ.

جاڭلىقچا

قوسەت ئانام ايت، آسانار، ايت آسانا بىس آسانار (اۈچ رىت چاپچاڭ
آيتارغا)

جۈمباق

آيدالادا ئاق ساندۇق، آوزى، مورنى جوق ساندۇق، قانار، قانار تاس
قويدىم، جىرەن آندى بوس قويدىم.

ءاۋى آرتندا بوكر تىرەك، كۈرە سووگە كىسى كىرەك.
ايرتە توردىم، ايكى آير جولغا ءتوسدىم. جالت-جولت ايتەدى، جالماب
جوتادى. جىتى دىسەم تىمەيدى، تىمە دىسەم تىمەيدى. ايرتە توردىم. آلب اور.
دىم، قارا سىيرىم قاراب تور، قىز سىيرىم جالاب تور. ايكى آيانغى بار؛ ئالدىن
تاباغى بار؛ آرقاسىدا، قويرىغى بار؛ تۈرە دەن بويرىغى بار.

ماقالدار.

اوقوو بلم آزیغی، بلم ارس قازیغی.
 جاسگدا قالجک بولساگ، اوسکه نده ملیجک بولارسن.
 اویناب سویله سه گده، اوپلاب سویله.
 اقل جاس اولانتان، جویرک تایی قونانتان.
 آت بولار تایی سایاققا اویر؛ آدام بولار بالاقوناققا اویر.
 بلم جوغیسادی، ارس آویسادی.
 بله گئی تولق بوردی جفادی، بلیمی تولق مگدی جفادی. آچوو کیسه
 اقل کیتەر؛ آچوودان اقل کوب بولسا آچوو نه ایتەر؟
 آقا قولاققا آتساگ، آغب کیتەر؛ قویما قولاققا آتساگ، قویب آلا.
 ایکیه ی ایگن چقباس، اویره نبه ی بلم جو قباس.

عبدالک و اوی

بزدک اویدک آدمی بیسه و: آگه م، آجه م، مبر آپا، مبر قارنداسم،
 بار، آغا- انم جوق. مین توغزدامن؛ آپام مینه ن مورت جاسی اولکهن.
 قارنداسم مینه ن ایکی جاسی کچی. آگه م موز چارواسن استه یدی. آجه م
 مینه ن آپام اوی چارواسن استه یدی. قارنداسم مین ایکه ومز اوقوو
 اویره نب جورمز

مین قالای او قووغا باردیم

مینگ آبیچ دیگه ن قورداسم بار ایدی. آ که سی اوننی او قووغا
 بیردی. بئر کونی اوینایین دیب باردیم. * آبیچ کتاب اوقب اوتر ایکن.
 تگداسام کتابندا: جومباق، ماقال، اوله ک باسقادا جاقسی سوزده ر کوب
 ایکن. او قوو اویره نسهم مین ده سوندای اوقر ایدم دیب، او یفا قالدیم.
 اویگه قایتب کیلدم؛ او قووغا بارامن دیدم؛ آ که م مین آجه م بول اویمدی
 اوناندی؛ ایرته گینه آ که م او قووغا آپارب بیردی.

اوتیرک اوله گده ر .

بیریدی باقا قزن کوبه له ککه؛
 مجوریدی قارا چین چیگه لککه؛
 بئر توون قومرسقانگ اوستاب سویب؛
 توی قلب آت چاپتردی تو گره ککه،

••

آیدادم جلقی قلب اوتز تولکی،
 بورسقدی اوستاب منسه گ آتدگ ملکی.
 اچنده توب کسیگ جغب کیتب،
 قلدگ غوی اویبای، قارساق، مینی کولکی!

••

کومسدهن آق تچقانغا تاغا ققدم،
 تیرسینهن کور تچقانگ جاغا ققدم؛
 تیرسین سارماسانگ جرتبای سویب،
 جیندق اول بیسی قاریس سابا ققدم؛
 جیبیل توغز جگت کوته ره آلمای،
 قلماسقا ایندی سابا توبا ققدم.

*
**

چن اوله کده ر

بالاق کوی.

جاراتقان بارچامزدی آدم قلب،
 تووغاندا توك بلمه تش نادان قلب؛
 آلتی آیدا ایگبه کبه وگه چاما کیلب،
 تالپندق جل تولغاندا قاز-قاز تورب.
 قاز تورب آیاق باسندق آبل-تاپل؛
 نان ناچار، جوق ایسه بده ایس بین آقل.
 آنادان ایچمه ک اییب عتوسن تانب،
 باقادی اونان باسقا کمده ر جاقن.
 عتل چقدی کیلگهن کیزده ایکی جاسقا،
 توسالهای سوزدی آیتلقد باسقا - باسقا؟

عبر قاسق، عبر توستاغان آرناب آلب،
 تالامدق اولکهنده رمین اچه رآسقا.
 تورت بیده تالاب قلدق آسق جیناب،
 جو گوردک جالاک - آیاق جاندی قیناب؛
 بوقاسب، کورنگه نندی بوق بین آب،
 ریتکه کره المادق کسی سیلاب

اوزكه تلهه رده كى ديسك اردك تا ئبالارى.

ش

كشى = كسى	تابش = تابىس	آش = آس
ايشك = ايسك	قامش = قامس	باش = باس
بيشك = بيسك	قش = قس	تاش = تاس
پشپيروو = پشپيروو	قش = قس	قاش = قاس
توشپيروو = توشپيروو	قوش = قوس	شول = سول
بوشقا = بوشقا	توش = توس	شولاي = شولاي
شيكهر = شيكهر	اش = اس	شورپا = شورپا

قش سووق = قس سووق. بالا بيشكده = بالا بيشكده. قارا
 تاس = قارا قاش. سولاي سويله = شولاي سويله. تابىس كوب =
 تابش كوب. قامس آز = قامش آز. قوس اوچدى = قوش اوچدى.
 اسسز بوشقا قدرما = اشسز بوشقا قدرما.

زَامِرَام = زَمَزَم	دَارَا جَا = دَرَجَه
شَارِبَات = شَرِبَت	أَجَال = أَجَل
قَايِرَات = غَيْرَت	سَابَاب = سَبَب
سَايِرَان = سَيْرَان	سَابَاق = سَبَق
زَامَان = زَمَان	سَالَام = سَلَام
قَام = غَم	سَالَامَات = سَلَامَت
قَاوَم = قَوْم	مَارْتَابَا = مَرْتَبَه
كَاسِب = كَسَب	سَاجِدَا = سَجْدَه

بيك درجه. تومهن درجه. اجل آيامايدى. سبب سز سبقدان قالما.
ميين دالادا سيران ايتدم. سلام ديسه سلامت بولسن. اوسى زمان، قانداى
زمان؟ سجده غابا. ايدى ايكي مرتبه قويايدى. ميين زمزم اچدم.

(عربچادا داوستى ديسداردك حرفده رى جازلمايدى: اولاردك اورنينا هر تورلى
بيلكيله قويايدى، مثلا: «-» جكچكه «آ» اورنينا قويايدى: «-» جوان هم
اوزن آيتلغان «آ» اورنينا قويايدى: «-» داوستى حرفن جوقتيغن كورسه ته دى.

ایسم = اِسْم	ایمام = اِمَام
ایسلام = اِسْلَام	ایمان = اِیْمَان
اقبال = اِقْبَال	ایشارات = اِشَارَات
اینابات = اِنَابَات	زیادا = زِیَادَه
دین = دِیْن	زیارات = زِیَارَات
زیان = زِیَان	کالیما = کَلِمَه
کتاب = کِتَاب	مالیکه = مَلِکَه
قاسم = قَاسِم	تاجریبا = تَجْرِبَه

امام ایمان آئین اوتر. اول کوزی مین اشارت نلدی. کوب
 کسیگه زیارت اینهم. اینکون تجریبام نوردا کیلدی. بالاسینا
 قاسم دیب اسم قوبدی. اونک اوس کوند. اقبالی مجورب
 نور. جیل قبله جاقفا جقدی. بز ایسلام دینده نر. جاقسی
 کتابدی کوب لوقی، زیلین بوللس.

موبتالا = مَبْتَلَا	قوربان = قُرْبَانُ
موباراك = مَبَارَكُ	قومار = قَوْمَارُ
موسلم = مُسْلِمٌ	قودرهت = قُدْرَتٌ
موشكول = مُشْكَلٌ	مودام = مُدَامٌ
شوغول = شُغْلٌ	راسول = رَسُولٌ
شوكر = شُكْرٌ	مورسال = مُرْسَلٌ
سونبول = سُنْبُلٌ	مومكن = مُمَكِّنٌ
سونبوله = سُنْبُلَةٌ	موسولمان = مُسْلِمَانٌ

توبانداق نبول بولسن قمار پازلق جاقسى ايمه سن. مرسل پيغمبر

ديگه ن شوز. مسلم، مسلمان اسلام دينده گي كسي. مبتلا بولغان

آدامدار كوب. بارينه شكر ايت. سنبل چلچتى. سنبله توماسو و سوزور

ع

ء آلی = عَلِي	آراب = عَرَب
ء آلم = عَالِم	آرابی = عَرَبِي
آسق = عَاشِق	آقل = عَقْل
ء الم = عِلْم	آمال = عَمَل
الاج = عِلَاج	آیب = عَيْب
ء اوامر = عُمُر	آیت = عَيْد
آر = عَار	ء آدل = عَادِل
دووا = دُعَا	آدهت = عَادَت

قازاق تئلده عرب سوزی کوب. عربی سوزدهر:
 عقل، عمل، عیب، عید، عادل، عادت، علی، عالم،
 عاشق، علم، علاج، عمر، عار، دعا، عالم، عجب، ساعت،
 شریعت. موان دا باسقارای بار. عربی سوزدهردی آست، ءاوست،
 ءاوتور، ساکن قویب جازامنر.

ف

پارق = فَرَقُ	آپات = آفَتْ
قورپ = عَرَفُ	قاپ تاوی = قاف تاوی
شاپاق = شَفَقُ	پیل = فِیلُ
پاقر = فَقِیرُ	اوپات = وَفَاتُ
موتپی = مُفْتِی	قاپل = غَافِلُ
موساپر = مُسَافِرُ	ساپار = سَفَرُ
پارسی = فَاרْسِی	کاپر = کَافِرُ
پارمان = فَرْمَانُ	پکر = فِکْرُ

آف سوققاندای بولدی. قاف تاوی ایرته گیده کوب
 سویله نه دی. آیاقنینک زوری. فیل. وفات بولدی دیگه
 اولدی دیگه سوز. فقیرغا قاراسوو کیرهک. شفق نون
 چاپب تور. جامانتک فکری جامان بولادی. قازاق تلنده
 فارسی سوزده رده کوب.

ص

مسر = مِصْرُ	ساف = صَافٍ
سوپی = صَوْفِي	آسل = اَصْلُ
سیپات = صِفَات	صایبی = صَبِي
ماقصود = مَقْصُودٌ	سوورہت = صُورَتٌ
سالوات = صَلَوَاتٌ	سابر = صَبْرٌ
سالسال = صَلَّصَلٌ	ساداقا = صَدَقَةٌ
ناسارا = نَصَارَا	ناقص = نَاقِصٌ
نوقسان = نُقْصَانٌ	ناسب = نَصِيبٌ

صان آنتان اسنه لگهن ساقبنا. اونك آصلی جاقسی. صبر و توبی ساری آتن. صدقه کدی ساودا بیر. ایسی جارم ناقصتا و اوزی. سواری. سواری مصرغادا بارادی. آدال صوفی آن آراء صوفی کوب منازک صفتی مولود اسگهن. بیخسرمزغا صلوات و تیجیز

خ

قابار = خَبَر	قال = خال
بوقارا = بُوخارا	قانم = خانم
نوسقا = نُسخه	قاتم = خَتْم
قاسته = خَسْتَه	قون = خُون
نارق = نَرِّخ	قودای = خُدای
ماقلون = مَخْلُوق	قاروپ = خَوْف
قاراجات = خَرَاجَت	قالق = خَلْق
قانجار = خَنْجَر	قولق = خُلُق

تايدك ايقنده اخالى بار: خان، خانم، خانچا، بارن خان زادالارد بيمز.
 ختم ايتور، بتيور، كسى اولترگه ن خون توله بدي. بلرچا عالدهى خدای
 جارمان، بوزق آدامنان خوف كوب، دنياوا، نورلی، ترملى خلق بلر.

ح

قاسره ت = حَسْرَتُ

قایران = حَيْرَانُ

قامزا = حَمَزَه

قامید = حَمِيدٌ

آقمهت = أَحْمَدُ

راقمهت = رَحْمَتٌ

سالق = صَالِحٌ

ناسیقات = نَصِيحَاتٌ

آرام = حَرَامٌ

آل = حَالٌ

آکم = حَاكِمٌ

آیوان = حَيَوَانٌ

آوت = حُوتٌ

آجهت = حَاجَتٌ

فورمهت = حُرْمَتٌ

ناقاق = نَاحِقٌ

حرام اسدهن ساقتان. حال جاقسی ما؟ حاکم عادل بولسا
 حلققا راحت. آوی حیوانداری: تویه، جلقی، سبیر، قوی،
 ایچکی، ایسهك نه نارسه حاجت؟ اوزگه فی حرمتته سه گ اوزگدی ده
 حرمتته ر. بره وگه ناحق جالاجایبا. حمزه، حمید، احمد، صالح، آدام آنداری.

ط

توپان = طوفان	قات = خط
اوتان = وطن	شارت = شرط
قاتهر = خاطر	قاتا = خطا
باتل = باطل	قاتار = قطار
قوتبا = خطبه	تالاب = طلب
سولتان = سلطان	تالاق = طلاق
سالتانات = سلطنت	تاغام = طعام
شایتان = شیطان	تاراپ = طرف

مین خط بله من. مونگ شرطی قالای؟ بول سوز خطا جازلفان.
 طلب قلساگ تابارسن. طعامنا اوتیریگز! بول طرفدا کون جلی
 بولب تور. بورنقیدا طوفان سووی تاسب، جیر جوزینه جایلغان. اول
 سوز مینگ خاطرمندهن چققان ایکن.

ه - ه

مور = مهر	آر = هر
زار = زهر	باغا = بها
جاد = جهد	آروس = هوس
جاغاز = جهاز	آلهك = هلاك
ساباز = شاهباز	اونهر = هنر
میرمان = مهربان	آزل = هزل
میمن = مہمان	شار = شهر
دارهت = طهارت	شایت = شهید
پاتسا = پادشاه	آیبات = ہیبت

مرا سکه طلب کیرهك. كتابك بهاسی نه؟ جافسی عسوزدی
 جانتلب آلووغا هوسبن. آآن بلمه گن هلاك. هنرلی اور گه جوزور.
 حمزه شهر گه کیتدی، مسق هیبت چیگب تور. همان طهارت آلب
 اوتر. بی بیلیگینه مهر باسدی.

ض

زارار = ضَرَرٌ

قازرەت = حَضْرَتٌ

قدر = حِضْرٌ

آغزا = أَعْضَا

رامازان = رَمَازَانٌ

آپزال = أَفْضَلٌ

مازمون = مَضْمُونٌ

قازا = قَضَا

قازی = قَاضِي

آزر = حَاضِرٌ

آرز = عَرَضٌ

قارز = قَرَضٌ

پارز = فَرَضٌ

رزا = رِضَا

جوک آورن نار کۆته رەدی، قضا آورن ایر کۆته رەدی. داودی
 قاضی بئیره دی. مین حاضر اوقب اوترمین. اول حاکم گه عرض قلدی.
 قرض آلساڭ قایبار. آدلەنڭ مویندا فرق فرض نار. مین ساغان بیک
 رضامن. رامادان ایل آتی، رمضان آی آتی.

ذ

زات = ذَات	زاوق = ذَوْق
آزان = اَذَان	زهین = ذَهْن
آزاب = عَذَاب	اُوزر = عَدْر
نازر = نَذْر	مَازر = مَعْدُور
زکر = ذِکْر	زاکر = ذَاکِر

بول قانداي ذات؟ جانز ذات. آناو قانداي ذات؟
 آناو جاندي ذات. آذانچي اذان آيتب تور بول
 ءاس تووراسندا كوب عذاب چيكدم. ءبر آقسار باس
 نذر آيت. ذاکر ذکر آيتب تور. ءآن مين کوی ذوق
 ءاوچن کير.ك. جاقسي کتاب اوقياك، جاقسي
 ءسوزدي تگداساك، ذهن آرتيلادي.
 عذرلي کسی نمازدي اوتيرب اوقيسادا جارايدي.

ظ

آغزام = اعظم	زالم = ظالم
ایمام = اعظم	نازار = نظر
لیزر = لفظ	نیزام = نظام
تاجم = تعظیم	نیزامنامه = نظامنامه
انتیزار = انتظار	نازم = نظم

ظالم مین جولداس بولماا مناو خطقا آزارا
 نظر سالیچی. جاگا نظام چنب ایسکی نظام قالبدی.
 مین نظامنامه ساتب آلدن. مینم آغام نظم حازب
 جور. بز ایمام اعظم مذهبندامز. بر لفظ چفارچی.
 داوسکدی ایستووگه انتظارمن.

ث

سابیت = ثابِت	میسال = مِثَال
آسہر = اَثَر	مستقال = مِثْقَال
قادیس = حَدِيث	میراس = مِیرَاث
اوسپان = عُثْمَان	ساوَاب = ثَوَاب
کاوَسار = کَوَثر	اسبات = اِثْبَات

توروا سویلہ مین حیرده مثال مین سویلہ میز. آورد
 باتپانداب کرب، مقالاداب جقادی. میراث دیب بره ودهن قالفان
 مال هم ملکدی آینادی. جاقسی اس استه گهن ثواب تابادی.
 ثابت اثبات اینب ناندردی. نمزدک اثری "بلندی. عثمان اوچچی
 خلیفه ننگ اسمی

دايرا = دائره	قوران = قرآن
غایب = غائب	قیراغات = قِراأت
مولایم = ملائیم	سؤال = سوال
مؤمن = مؤمن	فايدا = فایده
یا اجوج = یا جوج	دلیم = دائم
ما اجوج = ما جوج	لائیق = لائق

قرانتک نیکجه سورهن اوغب اجورمن قرأت لوقود
 دیگهت سوز سوالیمه جواب قایر نادانندان فایده جوج ضرر کوب
 مین دایم ایرته جاسن هم ایرته تورامن محض داریس جیر
 دی آیتالب جانتقان زور نیکزه ایسینه آتی لائیق ایکن.

کوللی = کَلِّی

سوتنی = سُنِّی

موآذین = مَوَّذِن

ایتیفاق = اِتِّفَاق

موعا لیم = مَعْلَم

موساتنیف = مَصْنِف

قوددوس = قُدُوس

زومررود = زَمْرُد

موللا = مَلَّا

اوممهت = اَمَّت

زارره = ذَرَّه

جانات = جَنَّت

جبابار = جَبَّار

سونتهت = سَنَّت

آووہل = اَوَّل

قووات = قُوَّت

آولقاملا کیلدنی. بز محمد دگ امتیمز. کوچتی اوودگ ذردهی تویری
 خوف. اولگه تنگ اورنی جنتده بولسون. جبار ایهم اوزگ ساقتا سنت
 پیغمبریمز قویهای عادت ایقب استه گن اسی. اول آز ایتباسام، کوته رووگه
 قوتیم کیله تن ایهمس. کلی عالمدی الله جاز اتدی.

(۰) « ۳ » بول قاباتق بیلگیسی یعنی: بول بیلگینگ آستنداعنی حرفدی سول جیرده
 ایکی جازبای براق جازوو اوچن قویاتن بیلگی،

ان = ان = ان = ان

ادبا، اجلا، مثلا، فرضا، عملا، قلما.

امراء، اصلا، عقلا، اهلا، شرعا، عرضا، جمعا،

عالما، ظالما، سالما، صالحا، حالما، جاهلا، حاكما، واقعا، عذابا، عموما،

خصوصا، نفورا، اية، عده، رحمة، امة، علما، حكما، حلما، جبيها، قديرا،

عزيرا، حديثا، اولادا.

امر، اجر، عقل، نقل، طرف، سفر، امام، كتاب، مقام، عذاب، شراب،

قراره، كمال، ضال، صراط، عالم، عادل، عارف، ايم، عليم، حكيم، كريم،

حميد، مجيد، حفيظ، حديث، عزيز، قدير، شريف، اية، قزية، رحمة، نعمة،

صدقة، سلطان.

مال، حال، نار، دار، نوره

امر، اهل، اصل، عرض، شرع، جمع، قوم، خوف، علم، فغلى، ذكر،

ميل، شيخ، خير، سير، خبر.

عالم، ظالم، جاهل، شاهد، شاكر، صالح، عارف، جامع، امام، ميراث،

ميراث، مثال، زمال، اذان.

عذاب، صراط، سلام، کلام، کمال، جمال، حلال،
رحیم، حمید، مجید، عزیز، غفور، رسول، نیمة، حکمة،
حسرة، طاعة، ساعة، شفاعة، قران، سلطان،

ربا، حقا، حیا، سرا، شوا، کلا، سویا، قویا، علیا، ولیا،
رب، حق، بحق، سر، کل، قوی، نبی، علی، ولی،
کل، حاج، رب حق، حی، قوی، علی، ولی، غنی،
شیاء، شیء، شیء، بناء، دعاء، دعاء،

۱- بولار حرکه دیب آتالادی.

۲- بولار تنوین دیب آتالادی.

۳- بول ساکن دیب آتالادی.

۴- بول تشدیت دیب آتالادی. عرب سوزنده حرکه، تنوین،

ساکن، تشدید قویلمقان حرف دور او قلمایدی. سوز باسندا ساکندی
حرف تورسا، یاکی تشدیدلی حرف تورسا، اول حرف اوتکه
سوزگه جالغاب اوقیلادی.

بولاردی بالالارغا آیتب، توستدرگن سوڭ عرب سوزدهرن هفتیک

شرفیدهن اوقیتوو کیرهک.

هفتیکدهن، اولی، «قل هو الله» نی، سونان سوڭ «الم نشرح» دی.

اونان کین «قل اعوذ» لوردی اوقیتور. «آ» نی قانچا سوزوو، تئسدارغا

قانچا تنوو کیرهک- اولاردی معلم اوزی بیانداب بالالارغا توستدره دیب

موندنا جازبادم.

آدام آتداری

ایرکه ک = آتداری: اسمایل = اسماعیل؛ اسحاق = اسحاق؛
 جاقب = یعقوب؛ جوسف = یوسف؛ جوسس = یونس؛ موسا =
 موسی؛ آرون = هارون؛ جاقیا = یحیی؛ آیسا = عیسی؛ اومار =
 عمر؛ جافار = جعفر؛ قامزا = حمزه؛ اوسپان = عثمان؛ آسان =
 حسن؛ اوسه ن = حسین؛ لقبان = لقمان؛ آبدراهمان = عبدالرحمن؛
 آبدی کرم = عبدالکریم؛ آبدلده = عبدالله؛ صلاح الدین، صدرالدین،
 بدرالدین، جمال الدین، کمال الدین.

آیهل آتداری: زینه ب = زینب؛ آجار = هاجر؛ اورقا = رقیه؛
 سو گولسم = ام کلثم؛ زلیقا = زلیخا؛ باتیما = فاطیمه؛ آیشا = عائشه؛
 سالیقا = صالحه؛ قامیدنا = حمیده؛ قادیچا = حدیچه؛ جامیله = جمیله؛
 قالیما = حلیمه؛ نازیبا = نظیفه؛ شاریبا = شریفه؛ مالیکه = ملیکه؛
 رازیبا = رضیه؛ قاتیرا = خاطره.

كوننڭ اتداری

قازاقچا

سیمبی

جیکسه مبی

دویسه مبی

سیسه نبی

سارسه مبی

بیسه مبی

جوما

فاریسچا

شنبه

یکشنبه

دوشنبه

سه شنبه

چهارشنبه

پنجشنبه

جمعه

جولدا اتداری

عربیچا

دلو

حوت

حمل

ثور

جوزا

سرطان

روسچا

یانوآر

فیورال

مارت

آپرهل

مای

ایون

ئايول	اسد
آۋغوست	سنبه
سېنتابر	مېزان
اوتتابر	عقرب
نويابر	قوس
ديكابىر	جدى

قازاقچا آي آندراي

اونامالى، ثور، ماي-جاز آيلارى جاز توقسانى؛
 چلده، سارچا تامز، سنبه-چلده آيلارى-چلده
 توقسانى؛ قر كويهك، قازان، قاراچا-كوز آيلارى-
 كوز توقسانى؛ قاوس، فاكتار، آقبان-قس
 آيلارى-قس توقسانى.

كون اوزارب،

قار ايرب،

سوو سايلارغا تولادى-

بول قاي كيزده بولادى؟

کونڈہ راسب،
 چوب اسپ،
 ایل پچھن اورادی۔
 بول قای کیزدہ بولادی؟

چوب جاکبر،
 حیر ساہر،
 چوب، چاپراق سولادی۔
 بول قای کیزدہ بولادی؟

سوودا موز بار،
 حیردہ قار،
 بوران پوراب سوغادی۔
 بول قای کیزدہ بولادی؟

قازاقچا جل آنداری

تپخان، سیر، بارس، قویان، اولو، جلان، جلنی، قوی،
 میچن، تاوق، آیت، دوگر.

جل باسی بولوودک تالامی

جلنی، نویہ، سیر قوی، آیت، تاوق، قویان، اولو

بارس، ميچن، چلان، دوگنر-، باري، جل باسلىققا تالاسىدى.
 برەولەرى- زورلىقن آيتب، جل باسى بولووغا مين لايىقن
 ديگەن؛ برەولەرى- آدامغا فايدالىقن: جل باسى بولووما-
 غان لايىق ديگەن، تېچقاندا زورلىق جوق، آدامغا فايدالى
 ايمەس. سوندەقدان اول اويلاپ، بىر آمال تابقان. اول
 آيتىدى: «بول تالاسەدان ھېچ نارسە اوينەيدى. جلدى قاراب تورالقاد،
 كم بورن كورسە، سول جل- باسى بولس» دىب. تويە بويى
 بىيك بولغان موڭ تېچقان، سوزن قوستاغان، باري جلدى
 قاراب تورغان. تېچقان آقون جورغالاب تويەنك اوستىنە چقادى.
 اوركەچىنە، مەنب اوتىرب، جلدى قاراب بارىنەن بورن كورەدى دە
 جل باسى بولادى. تويە بويىنا سىنب جلدان تورقالىدى.

قازاقچا باتالار

I

آ، خدايم اوگداسن!
 اوگداسنك بىلگىسى:
 مڭ ساويلىغك توزداسن!
 سىكەن انكەن بونالاب،

سیگزی کیلن قومداسن!

تله نچی نك بیه سن بیرسن!

ء او یسن قوگرات تویه سن بیرسن!

تگهن آروا خدارقا تیه بیرسن!

الله اکبر

II

خدا ایم جارلقاسن! بای قلسن!

ء تورت تولیگك سای قلسن!

کیتبه س دولت بیرسن!

مال باسیگسا اوله ت بیرسن!

کیك بییل بیرسن!

قربانلیغك قبول بولسن!

تله گهن تله گگدی بیرسن!

الله اکبر:

III

آسك، آسك، آسیگسا!

بیره که بیرسن باسیگسا!

بوده نه دهی جورغالاب،

قرغاولدای قورغالاب،

قدر كىلىن قاسىڭا!
 سىنەن بايلىق اوتىبەسن!
 تاڭرى بىرگەن نىسبەڭ
 تىبكىلەسەڭ كىتەسن!
 جىلڭنىڭ ايكى چىتىنە
 تاى چاپتۇرسا جىتەسن!
 كىچكە كىلىب جامراسقان
 چوولدا سىب ماڭغراسقان،

قوچاقاننىڭ اناسى
 ساولۇق باسسىن، اويڭدى!
 باقايلارى سوزىلداپ،
 موزىدەرى جانلداپ،
 بزاولاردىڭ اناسى
 سىير باسسىن، اويڭدى!
 چوودالارن چاڭ باسقان،
 آرتقى اوركەچن قوم باسقان،
 ئوتاقاننىڭ اناسى

انگن باسن ءاويگدى!
 چىگر-چىگر كسنه سگن،
 سويستك بين ايسكه سگن،
 قولنچاقدك آناسى
 بيه باسن ءاويگدى!
 الله اكبر!

جوماقدار

آت باستی، آرقار مویزدی، عبوری کیوه لی، بوگن ساندى،
 قوس قاناتی، قومرسقا ءزدی، بوتنا ترسه کتی.

۲
 دنیا دا بار آیداغار؛ بله سنه؟

جانى جوق قیملداوغا دینه سنده.

اچنده سويه كدهرى باقچا-باقچا

جارقلدار جالغر كوزى توبه سنده.

۳

مورتى بار، ايه گنده ساقالى جوق،

تونى بار، كیه رینه چاپانى جوق.

فايداسى ءاوى اچىنەن تابلغان سوڭ
دالغا . كرب چىغار سفرى جوق .

۴

ءبر نارسە قاناتى بار اوچباس بىيك؛
سوندا دا جورمەيدى ايسكەن چىرگە ءتريب،
آراسن جىرمين كو كذك ءاورت آلسادا،
كىتبهيدى هيچ ءبر جىرى اوتقا كويب .

۵

چاپاندا ءبر آيداغار بوغب چاتقان؛
اوياتقان ءاوز جانينا قضا تابقان؛
نارسە گە پىچە ءتورلى ءاوزى داجال؛
آياغى سونداى مقتى چىرگە باتقان .

6

تاڭ قالارلق ءبر ءايت بار؛

ءاوى باغادى، اورمەيدى؛

آياغى جوق جورمەيدى؛

كومەين تىساڭ سويلەيدى؛

تلن آدام بلمەيدى؛

رخىست سز سول ايتدەن

آدام اويگە كرمەيدى .

ءازى بار، قدامى جوق آياغىنىڭ،
 تيمەيدى ءاۋچى چىرگە تاياغىنىڭ؛
 قولدارن جىوانغا آرتا تاستاب؛
 قولدارن جىوانغا ارتا تاستاب؛
 سالادى اۋەزىنە باياغىنىڭ،

باقسىنىڭ سوزدەرى

۱
 اولى خدای اسم الله!

اس باستىن، بسم الله!

تايغاق كىچوو تار جولدا،

جارلقا الله هر جولدا!

جىغلاندا سويەى بىر!

سورنگەندە ديمەى بىر!

جاڭلغاندا بار خدای!

جالنسام جالغاب جيبەى بىر!

۲

آى قونىزم، قونىزم!

ءآبدان دا بولجا دوڭكىزم!

اويە گكىنىڭ تويىنەن
 ۋاوينىرب آلغان قوبىزىم!
 قاراغايىدك تويىنەن
 قايرىب آلغان قوبىزىم!
 قزل قوچن توبلىغى
 چاچك قلغان قوبىزىم!
 جىلى ما يانك تيرىسىنەن
 قابىچق قلغان قوبىزىم!
 جوبرىك آندك قوبرىغىن
 اچەك قىلغان قوبىزىم?
 اور تىكەنك موزىنەن
 تىەك قلغان قوبىزىم!
 تاسقا چىققان ارغايىدان
 تولاق قلغان قوبىزىم!
 ۋآبدان دا بولجا دوگىزىم!

۳

اوسى بالم كىلمەسە،
 آيتقان سوزگە كونبەسە،

قولاغىڭدى بوراين
 كوتەرب جىرگە اوراين؛
 مین جايىما جورەين؛
 ءاوز آلدیما بولاين.
 مین، مین ایدم، مین ایدم.
 مین كمدەردەن كیم ایدم؟
 بار قوربىنان كیم بولدم
 قانا جیرمىن تىڭ بولدم
 قانم قالدى ءبر. قاسق؛
 ایتىم قالدى كوك جاسق؛
 غریب جانم قوو آسق.

جرچی سوزدەرى

آرغىماق جابى كورینه؛
 آسا چاوب بولانسا
 آيقن كول باتاق آتانا،
 آيدىنى قورب سوولسا
 بايشىرەڭ سا باو كورینه؛

جاپيراغى ءتوسب قووارسا.

ءبر آزغانا سويلهين،

جاقسىلار سزگه اوناسا.

۲

آرغىماق جايلاب نه كيرهك؟

آرتىنان جابى جيتكەن سوك،

آغايىن تووغان نه كيرهك؟

آكديسب كونى اوتكەن سوك،

قزل ء تلم، سويلهپ قال!

قزىغىكدى چير كوره،

اجل قووب جيتكەن سوك

آيت دىتىن آغا سز قايدى؟

آيتاتىن اونى ء بىز قايدا؟

ء بر توبەنك باسينا

تغا سالب كىتكەن سوك.

۳

جاقسىدان جامان تووادى

ء بر آياق آسقا آلفىنىز

جاماننان جاقسى تووادى

آدام آيتسا نانغىنىز

فقير دادا فقير بار
 بايقا كوكلن بيرگينز
 بايلار دادا بايلار بار
 فقيرلارنا آلفينز
 چنك مينه ن آيت ديسهك،
 اوسندى سوزدهن سويله ين
 قولاغكئان قالفينز.

۴

جالپ - جالپ ايتكەن چاپلاق
 چوقى جيرگە قونبايدى.
 ادام دىگەن جگندك
 دولتى تايسا باسينان
 آرواغى بولمايدى.
 آقياك بولسا جر تگدا!
 جرچك نه ديب تولغايدى؟

،جون سوراو.

كەب اجندە سويلەگەن
 جاس بگت ساغان قاراسام،
 قارا - لاچن تويغىسى...

اصلیگا کوز سالسام،
 قوس آلاتن قرغیسن
 قزل تلگه کیلگه نده
 سار- ساداقلک اوغندای
 کولده نهنده ب زرغیسن
 کورمه گهنه سورایین:
 روو گدی ۶ بلدیپی!
 زامانک برگه قوربسن

تاقیاق سوزدهر

اولکهن کیرسهک قالدی دا،
 آس قویلدی تیگه چکه؛
 اولکهن بیله ر قالدی دا،
 قولدار کردی کیگه سکه؛
 کیگه سکه نده نه دیسدی؟
 ترنادای موینن تیگه سدی؛
 ۶ بر- برینه سیرت قلدی:
 اویگه کیده ی کیلگه نده،
 ۶ بر آیاق آس بیرمه سکه.

بولبلدان چيچهن ئېر قوس جوق

بارماقدای - آق قاراسی؛

ملتقدان تیز اجل جوق

ترناقداي - آق جاراسی؛

كو كلك قالسا جاقنغا

الستينغ آيتاين

جيرمين كو كلك آراسی

ایکی تزگن جوق بولسا،

آندك موينن بورا آلمایدی؛

اوزه نگی - بار جوق بولسا،

ایرگه کسی منه آلمایدی؛

ایکی تارتبا جوق بولسا،

آت ایستنده ایر تورا آلمایدی؛

قامچی قانات،

قویسقان قوت

ایکی فانجیغا تون ساقنایدی؛

تون جان ساقنایدی.

تاقووا مین سیردك ایتسانی

تاقووا.

سابانغا کیله بیردك قاسقا سیرا

دالادا جایلب ء جور باسقا سیر.

جونگدی تورغان جیرده تله یین - به؟

باسینب اورماغان سوڭ بولدك ء اویر.

سیر.

سابانغا کیلب تورمن قاسقا سیر.

جایلب جورگه فی راس باسقا سیر؛

نه سینه ایتارچی بوب قورب تورسن؟

سابانك تارسی جوق جالغز ء تویر.

تاقووا.

تارچی مونك سوڭب تورغانینا

ء اوزینك كوز سالمایدی قلغانینا.

سابانغا جالغز قوچاق تیلرگه تچه،

بارسایچی ایکنچینك قرمانینا!

سیر

جای سویلهب قارین مین آرانیکه،

تالاسی، جوق دورس آیتساك جوابیشكا؛

بیرگهندی ثواب - آق دیب قاقسوجی
بول چیرده نه بوب قالدی ثوابیڭاڭ؟

تاقووا.

قاراچی حیوانتک آنکیه سن!
بوزدنی قسقاتالان اوتهریسین.
ء اوزمده میرگه نیایه ان آلام سوراب،
بیره یین ثواب ء اوچن اونک نه سن؟

آلدا ان آتقانتک ء باربی میرگه ن؛
آنادی میرگه ن آکدی کوزی کورگه ن؛
بیروو گه بولما یین بول نارسه بولسا،
قالایچا اول میرگه نبای ساغان بیرگه ن؟

تاقووا.

بیره یین مینده ساغان ساوقت دیسه ک؛
آز - آزداب تاماغشکدی تارتب جیه ک؛
ء اوچ قاداق جارتی چیره کجه سابانتان!
بیره سن آخزنده آرتق جیه ک

سپير

كوب ايگەن كورگەننەن كورمەگەنم،

تېنغاقلنداي تاوب سپرمەگەنك!

دېسەك بېردم دېگەن قور آناغى،

اونان دا جاقسى ايسەس بە بېرمەگەنك؟

اوساق انگيمەلەر.

ارسز ايت.

كون اسسى ايدى. آت جوك تارتىپ كېلە جاندى.

آربانك كوله گكەسندە ايت جاتر ايدى. تىلن سالاناتب،

اينتىگب سولقتاب، آيتادى: «جوك تىم آور، جول آلس،

تلم چقدى بر قارس».

(اوزگەنك اسن اوزىنە جوروو).

اوتىركىچى تېچقان

تېچقان ايت اويگە كردى. جيوگە شېچ نارسا

نابا آلمادى. چاگراقد الرولى جال، جابا، قازى،

قارتالار تورايدي. اولاردى جيوگه چاگرافقا چىنا المادى سويىتب تورغاندا
 باسقا ۋ برتچقان كېلدى، نه تابدىك؟ دىب سورادى. باستافى تچقان آيتدى:
 «ايتىدىك مېارى ۋ آرى جاسق، ۋ آرى ساسق. اونى كېم جيسن؟»

(قولى جىتبه گەن خورلاوچىل)

آنا مېن آنا

برە ودىگ اولكەن اولى تاتتى ناوقاستىنبىدى. آنا-اناسى اولب تالاما
 دىب ۋايدىبىدى. ۋ آكەمى اولكەن اولن اوتە جاقسى كورەدى ايكەن.
 «اولكەنى اولكەنچە كچكەنەسى اولسە يېچى: اونىڭ قاينغىسى جىكلرەك
 بولار ايدى دىبىدى. سوندا اناسى آيتىدى: «مېارى ۋ مېرى: قاى بارماقدى
 چاباسادا جانغا پردەى باتادى»

(آناغا بالانىڭ آلالىغى جوق)

جرتق چىلەك جىكلرەك

ۋ بر قاتن قودقدان سوو آلب كىلە خاتدى.

چيله گى جرتق ايگەن، سوو آغىپ تاوسلفان ساين، كوتە روو گە جىگىل،
بولدى. اوغان قاتن قوواندى. ء اويىنە كىلب قاراسا، چىراە كدە ء بر
قاسقداى سوو قالدى.

(ايگبەك آزدان - اوبنەك آز)

اويقيچل

ء بر قازاق توغايغا ء چوب چا پا كىلب اويقتاب قالدى. باق دونيه نى
آرالاب ء جورب قازاقدك قاسينا كىلسە، اول ترايب اويقتاب جاتر.
سوندا باق تورب آيتىدى: «ء منى اويبايتىنك ء اسى! كون آچقدا
ء چوبن اورب، جيبب الكروغا باسقارلار آسغىب جاتر، مول مناو
اويقتاب جاتقانى. سوپتەدى دە: خدای قورامايدى، باق قارامايدى ديب،
خدای مين ماغان كئا قويادى.

(ديسە خدای قوراسن - ايگبەك ايتب سوراسن)

قازاقدار مین قاسقر

عبر قاسقر تون بولسا قوراغاچاوب، ترا بیرمه دی، تالای قوزی،

تالای اولقاردی آلب کیتب، جیب عجوردی. قازاقدار تالای قووساد

سوقترمای جوره تن. عبر کونی قاقانغا توسب قالدی. قولغا توسکن

سوک قازاقدار اورا باستابدی. سوندا قاسقر آیتدی: «نیگه اوراسندار؟

مینگ جازیم سورلیغم-یا؟» دیب قازاقدار آیتدی: «جوق، قاسقیرم،

سینگ جازیمگ سورلیغم ایمهس، اورلغک». (اورلق موبی خوراق)

قارغا مین قومرچا.

قارغاچوایده ب سوو ازده دی. دالادا سووی مین قومرچا تورایکهن. سووی

اولقی ایکهن. قارغانگ موبنی جیتبه دی. قارغا قومرچاغا

تاسدردی تیرب، اوستی-اوستینه ساللا بیرهدی. تاس کورته رب،

سوو بیتینه چقدی. قارغا ءاچب سووسینن قاندردی.
(هر ءاسدگ ءآدین ءبلوو کیره ك.)

تالاس

سار- تچقان مین کور- تچقان جانبالداسبدی. ایکه وی
ءبر تومیه ننگ باسینا چغب، تالاسب جاتر ایدی.
بولاردی قارچینا کوردی. جوغاریدا قالقتاب قاراب
توردی. تالاس قزب، ایدهری چققان کیزده،
قارچینا کیلب ایکه ونده باس- سارئی.
(جاقن تالاسسا جاتقا جیم بولادی.)

ایکی بالقچی

ایکی بالقچی بالن سوزدی. سویره ب چفا-
دوغا تایانغاندا سوزه کی آورلای باستادی. ءبر
بالقچی تورب، «سوزه کی جامان» دیدی. ایکنچی

بالقې: سوزەكى جاقسى، سېن ءاوزگ بوس
تارتاسن « دېدى.

ءسويتب ايكلوى كېرسكه ءتومىدى. اولار
كېرىسېب تورغاندا، سوزەكېدەگى بالقدار كېت
قالدى.

(كېرسكه نىڭ كېسىرى، كېلەسېنى كېتىرە.)

آقلى سوفر

سوفر توندىه اوپىنە كېلە جاتىدى. قولندا
اوستاغان چارىنى (قانارى) بار ايدى. برە و تاسىنان
ءاوتب بارا جاتب: «ءمنى احق! ءاوزى سوفر
قولندا جارق. سوفرغا جارقىڭ حاجتى نە؟»
دېدى. سوفر احق ابەس ايدى جارى آلفانى:
قارا كىندا برە و ءاوزن قاغب كېتەس ءاوچن
ايدى.

(اوزگە گە جارق نل، اوزبېگە قاتقېاس.)

کور - تچقان مین کرپی

کور تچقاننگ اینهن کرپی کیلب آز کونگه
 قوش سورا دی. کور تچقان قوش بیری تچقاننگ
 بالالارینا کرپینگ قلغانی قالدالب ۶ آبدان باله بولدی.
 ۶ بر کونی تچقان کرپیگه آیتدی: «بر آز توردرک غوی،
 ایندی ۶ اینمزدی بوساساگ ایکن، قلقاب قالدالب
 بالالاریمزدک مازاسی کیتب بولدی. سوندا کرپینگ،
 آیتغانی: «بول اورن ماغان جایلی. باسقا اورننگ
 کیره گی جوق. ساغان جابیز بولسا جایلی
 اورن ازده!»

(فوناق مفتی بولسا فوجاسن بیلهر)

جبهك قورتی مین اورمه کچی

جبهك قورتی جبه گن ۶ ایردی. اورمه کچی اور-
 مه گن ۶ ایردی. اورمه کچی جبهك قورتینا جومسدی
 سلبراسته یسن دیب کولدی: «بیری قارا؛ مین قانچا

ءايردم؟ مينگ اورمه گم سينگ اورمه گگنه نيچه
 مرتبه اوزن» ديدى. جبهك قورتى آيتبى: «اور-
 مه گگ راس اوزن؛ اوغان تالاسبايتن، براق اورمه-
 گگدى نيكه ده آلمايدى، جبه گيمه آلنن وله بىدى
 غوى، ديب.

(جاسقداگ كوبينه ن آصلداگ آزي آرتن).

ساوسقان مين قوزغن

آلا ساوسقان بوتاقدان بوتاقا قونب، چقلقداى
 بيربىدى. قاسنداغى قوزغن اونده مهى جاي اوتيربىدى.
 سوندا ساوسقان قوزغنا آيتبى: «سين نيگه اونده-
 مهى اوترسن؟ آلد. مينگ سوزده ربه نانباي
 اوترسنا؟» ديب «قوزغن آيتبى اوغان: «ايه
 سوزيگه اونچا نانا آلماء، اوترمن: كوب سويلايئله ر-
 دگ چن سوزده رى از بولوچى ايدى.»

باقسی

بر قازاقدگ آچاسی اورلانیدی. کم آلفانن بلہ۔
 آلہای باقینی چاقیریدی. باقسی اول آدامینگ
 برون قالدرمای جیغیزیدی. ایتکدہ رن چپکیزب،
 جالاگ آایاق فویب، آیتیدی: امین جنمدی چاقیرامن:
 اول جلان بولب گلب، آچانی آلفان اورینگ
 آیاغن چاغادی. دیب. سونان سوگ فویزن آلب،
 سارناب۔ سارناب اوتیرب «آل چاقدی!» دیگن
 ایکن» اوری سیکیرب کب «توسیدی.

(سیرکنی سیکیرہ ر.)

آتا نصیحتی

آکھسی بالالارینا تانوو تورگدار دیب، تالای
 آیتیدی. بالالاری «نلن آلہای، آرازداسا بیریدی. مبر
 کونی» بر بایلام سابودی آلب کیلب بالالارینا
 بیرب سندرگدار دیدی. بالالاری بوینن سوگ

«بری آلب سندیراین دیب ایدی، سا باولار سنادی.
 آکسی سا باولاردی آلب چیچدی ده، «بر- بولوب سندرگدار
 دیدی. بالالادی. اوب- اوکای سندردی. سوندا آکسی
 آیتدی: آرازداسب آرالارک آچلسا، سینده رده اوسی سا باو-
 لار سقلدی بولاسندار. اویم بولگدار، جاو جیگروی قین
 بولاره.»

(تولکدک کوجی بولکده).

بالقچی مین بالق

بالقچی بالق اوستادی. بالق، سووغا قویا بیر دیب،
 جالیندی: «مین حاضر کچکهنه من، مینی آلفان مین ساغان
 توسه ر نایدا آز. جیهک آوزک جار بایدی؛ ساتساک پولفا
 جار بایسن، قویا بیرسه ک مین اوسه من، اولکهن بالق بولامن.
 سوندا اوستاساک، جیهک توباسن، ساتساک پولفا مولفا سن»
 دیدی. بالقچی سوندا: «جوق بالیغم! اول ایسب، بین مین سینتی جیهه
 ره آلمایمن. کوب قابدادان دامه اینب، آز فایدادان آیریلور آظدی
 نك «اسی ایمه سن» دیدی.

سیرکه مین تولکی

سیرکه چولدهب سوو اچکیسی کیلیدی. سوو جاغلاب
 ءجورب، سووات ناوبدی. سووات نك، جارلاو ایکن.
 سیرکه تومهن ءتوسب، سوودی ءاچب، ءآبدان قانب،
 قارنی چفب، قاسپیدی. قایناین دیسه، ءاچی نم تولب
 کیتکن، اورگه چقا آلمایدی. اچقا آلمای، ماگراب
 تورغان داومن ایستب، قاسینا تولکی کیلب: «سین احققا
 سول کیرك؛ ساقالک اوزن، آفیلک چولاق. چولاق
 آتل اویغا اولاق: ءتوسوودی بلگه سن، ءاچوودی
 بلگه سن، چقارگدی اویلاماغان سن دپدی

قویان زاری

ایکی قویان کیزده سب، مؤگداسبیدی: «برده ن سورلی
 دنیا دا جان بارما؟ آدام دا، آکدا، ءایتده فوس را باریده
 بزگه مفتی، بارینه ن ده قورقامز. ءتینینچا آغاچقا چقار آلمایمز:
 نچقانچا ءان قازا آلمایمز، ءتسیمز اونکر، نسنه وگه باتا
 آلمایمز. کوبینه جیم بولا تینیمز اوسی قورقا تینیمز؛ موفان
 بولای اوسی قورقا تندی قویالقی، دیسبیدی.

سولای دیب تورغاندا قاس سلدرا ایته قالادی. قورقوودی
قویامز دیب تورغان باترلار، تراقایلاب ایگهوی ایکی جاققا
قاچا جونلهدی.

قورققتدا نایان جوق، تابانزردان جامان جوق.

آرستان تیریسن کیگن ایسهك

ءبر ایسهك باسقارادی قورقبتاق ء اوچن آرستان تیریسن
کییدی. آدامداردا، مالداردا، آكداردا - باریده آنادایدان
قاراسن كورسه، زارسی اوچب، بیت - بیتینه قاچب، مازالاری
کینب مجوربدی. ءبر کونی جیل ء اورب، ایسهك اوستینهن
تیری ءتوسب قالادی. «ایسهك ایگهنن جورت کورمه سنبه؟
ازسی ء اوتب، مازاسی کینب جورگهن، جورت جیلیب کیلیب،
ایسهكدی اورب سبغاسن بیرمه سنبه؟ ایسهكدی اورب اولنیرهتن
بولغان سوڭ بره و آیتیدی: «قویگدار! اورب ناغلاسندار
احمقدی: ایستی بولسا، اول ایسهك بولارما اییدی».

تورغاي مین قارلیغاچ

تورغاي جلاڭنىڭ جومرتقاسن تاوب آلب، اوياسينا سالب،
 باسب ءجوربدى. بولاي استەب جورگەنن قارلیغاچ كورب،
 تورغايغا آيتىدى: سونڭ نە، بېچاراۋ! آقبلك آلماسقان با؟
 مونان نە خاير، نە جاقىلىق كوتب، آورە لەنب ءجورسن؟
 اوسكەن سوڭ جاماندىغى ايڭ اولى اوزىڭگە تەدى. آيتىدى
 دىمە! باسكا تىگەندە بلەرسن» - تورغاي قارلیغاچ ءسوزن
 تىگدەلمەي، جلان جومرتقاسن باسا بىرىدى. كوني تولغان سوڭ
 جومرتقادان جلان بالاسى چىقىدى. «اوسب، اولكەيب،
 جلان بولب آلب، اول باستانب تورغايدىڭ ءاوزن چاغب،
 ءاولتيرىدى.

سوندا قارلیغاچ كورب آيتىدى: «آيتقانم كىلمەي قالماق،
 كىر باتقان ءنەمدى آلماس» دىب.

جلاننىڭ باسى مین قويرىغى

جلاڭنىڭ باسى مین قويرىغى تالاسىدى: آلد
 ءجوروو قايسىمىزغا ءتېيىس دىب، باسى آيتىدى: «مېن
 قالاي آلد جورسن؟ كوزىڭ جوق كوروكە قولاغىڭ

جوق ايستوولگه. ساغان ايرمهك ءبز نه اوكلامز؟ ديب.
 قوبريغى آيتبى: «كوزم جوق، قولاغم جوق بولغان مين
 كوچ مينده غوى، آغاچقا اورالب جاتب آلسام، مين قايدا
 باراسن؟ اورنكخان دا جلبىي آلماسسن» ديب. مقى بولساك دا
 مين ساغان ايره آلمايمن ديب، باس آيتبى. مين ده
 ساغان ايرمه يمن ديب، قوبرق آيتبى. ايكهوى آيوليب
 بيت بينه كيتبى. قوبرق كويكه بارماياق ءبر جارتقا
 ءتوسب، چقا آلماي سوندا قالب، ماسب، چوب، جوغالبى
 ميغا كونگن دينه آزباس، ميلينا ابرگن ايل آزباس.

اينچى اوله سوو.

بره ورك ايكي بالاسى بار ايكن. آكسى اوله
 رنده بالالارينا آيتبى: «مين اوله من؛ مينه قالفان
 مال ملكدى ناك ءبولب آلكدار ديب. آكسى اولگن
 سوك بالالارى قالفان ميراندى ءبولب آماقچى

بولدى. براق داوسز، نالاسىز اولمەھ آلمادى. ايكەھوى
 دا ولاسب قوڭشىلارينا جوڭشىدى. قوڭشىلارى ايتىدى:
 «آكەلەرك وھىتى نە ايدى!» «آكەمز مال ملكدى تاق
 بولب آل ديب ايدى». «اولاي بولسا هر كېمدى تاق
 بولب جرتارغا كېرەك؛ هر اوستى تاق بولب سىندىبارغا كېرەك؛
 هر مالدى سويب، تاق بولب آلازغا كېرەك» ديب
 قوڭشىلارى آفل بېرىدى. سولاردىڭ سوزىنە ايرب، ايتقانچا
 استەب، ايكەھوى مالسىز، لىكسز قالدى.

(كسى آقلىن نالغاب آل جاغمدىسن ناڭداب آل).

قاسقر مېن كېپەر.

قاسقر تاماق از دەب بۇرۇب بۇر اولدۇڭ چىتىنە
 كېلدى. چىنتەڭگى بۇر بۇر اوبىدۇڭ قاسىنا كېل بۇڭ
 تىڭداسا، بالا جلاب جانر؛ ادل بالانى كېپەر جو بائىب
 اونور. كېپەر ايتادى: «قوى چىلاغانكۇدى؛ قوى!

قوبلساك سینی قاسقرغا تاستایمن؛ قاسقر جیب قوسین، دیب
 مونی ایستب قاسقر دامه لی بولب بالانی تاستایدی دیب کوتب
 نورادی. تون اورتاسی بولغاندا ابالا تاغی جلایدی. کیمپیرالانی
 جوباتور «اوجن» «قوی» بویه، قوی، جلاما! قاسقرغاسینی
 بیرمه یمز. قاسقر کیسه اورب. اولنیره منزه دیدی. بول
 «سوزدی ایسینگه ن سوک: «قوی» منا کیمپردن ملغان جاقسیلیق
 نیمه س: آیتووی دا، آیتووی دا جلام ایکن» دیب. قاسقر
 «جورب کیتیدی.

(داهه ایتب سدهن دامه اینور، نارقاننگ سالدادی.
 جاودان کوتوو جاقسیلیق، زارقاننگ سالداری.

ولهسکه اوستالق

ایکی سارت بر قازاق قوس آتووغا چنبدی.
 اوچه وی هر «تورلی قوس آتب آلب، اوله سه کچی
 بولبدی. قازاق اوله ستیروو جولدی سارتدارغا بیرگن

ایکەن، قوسدار هر ء تورلی بولغان سوک مجونن تاوب
 سارندار اوله ستیره آلهابدی اولایدا، بولایدا آینالدیرب. بول-
 آلهای اوله ستیروو جولن قازاقا بیریدی. قازاق: «بسم الله
 بیز گه لدهك!» دیب، بیز گه لده کدی آلب جانینا قوییدی. «بولای
 جاتسن دووداق!» دیب اونیدا آلب جانینا قوییدی «سباغاما
 قوگر قاز» دیب، «اوز آلدینا قوییدی. «اوله سیمه» اوچ
 اوبرهك دیب، اونیدا «اوز آلدینا قوییدی. «اسکی سارنفا» بر
 تارتار» دیب، «بر اوبره کدی ایکی سارندک آلدینا سالیدی
 آقوودی باقراپکهک آرتار» دیب، آقروودی اینفا سالب آلهدی.
 سوندا سارندار: «آتاب، آتاب آلدی؛ ناتچاغاردک اولهسی
 آدال ایکەن» دیبیدی.

بالالوق کوی

جاز بولسا، ایران قویب آلب چلهك،
 سوکینان قوزیچینگ ایرسهك کبرهك.

دالادا قودا ءتوسب، كويه و بولب
 توى قلب نيك قوربيغا بيرسك كيرهك.
 نوقتالاب ءبر فوزينى ءمنب آلب
 فروالاب اوزگه لهرن اويگه بارب؛
 قايغىرب قاباق جابوب، زلده نه مز.
 ريشنى مالچىداى - آق ماسلدانب.
 سويهدى سوندا چيچه بىندهن كيلب؛
 آكه آيتار: «چراغم» ديب، چىندهن كيلب؛
 «تاراغم فوزى باغب كيلدى غوى» ديب؛
 قاباق مېن چيچه سيلاز قاتق بىرب.

آلتىدا بىم الله ديب، منگزدى آتقا،
 نوى استهب، ايتن آسب. قلب بوتقا؛
 قالىتېب تاراچىداى قوروانچ قىب،
 چىنگه نى آنا آنانگ ءبر مرادقا
 ايل كوچسه چيچه بايغوس ءجورجىته لهب
 جورمه يدى، بوتنا بولسا هيچ توتلهب،

جيك جالبا، اينك قيسك، توقم جرتق
 نوسەمز آندان آرەڭ سوندا ايركە لەب
 بولقان سوڭ تاقم بيكب جلقى آيداسدق،
 قولندى اولكەندە رمين ۋېر بايلاسدق
 جيليدن چنا قاچقان قولن بولسا،
 ۋايت، قوسب اوران سالب آينغا يلاسدق.

